

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא קס"א-קס"ז
פרשת בלק | ח' - י"ד בתמוז (2-8 יולי)

דף קס"א: גט פשוט

בדף זה מתחיל הפרק העשירי הנקרא "גט פשוט". גט פשוט הוא נשטר פשוט. בשפה שאנו רגילים לדבר בה, גט הוא נשטר גרושין, אבל בעלי התוספות מסבירים שבשפת חז"ל גם נטרות נוספים, כגון נשטר חוב, מכונים גטיון. פרק זה מרבה לעסוק בדיני נטרות.

מהו "גט פשוט", וכי יש נשטר שאינו פשוט?

יש סוג נשטר שתוך כדי הכתיבה מקפלים אותו ותופרים אותו. לעומת זאת, **בשטר פשוט, נשטר רגיל, כותבים את הנשטר והעדים חותמים, כרגיל, בצד אחד של הנר.**

בדף זה מספר לנו התלמוד שהיו אמורים שכאשר ביקשו מהם לחתום כעדים על נשטר הם רשמו סימן מיוחד במקום לחתום בשמם. כגון: רב היה רושם ציר של דג; רבי חנינא רשם ציר של דקל; רבא בר רב הונא רשם ציר של תורן ספינה. אף על פי שהם לא כתבו את שמם ציר זה מועיל בתור חתימה, כי הכל ידעו שזהו חתימתם.

דף קס"ב: תקנה למניעת שקרים בשטרות

נשטר חוב שאפשר לזיפו או להוסיף בו פרטים - פסול. למשל, נשטר שכתביו העליון נכתבו פרטי מכירת שדה, והעדים חתמו בתחתית הנשטר, כך שנותר מקום ריק בין החלק העליון לבין חתימת העדים - נשטר זה פסול.

מדוע? מפני שהקונה שמחזיק את הנשטר יכול להוסיף בו ככל העולה על רוחו, למשל, הוא יכול להוסיף שאחרי שלוש שנים המוכר צריך להחזיר לו חצי מהתשלום... ועוד כהנה וכהנה, ולבסוף בית דין יאלץ להאמין לו, נהרי למטה חתומים עדים.

לפיכך הורו חז"ל: **אם יש מרחק של שתי שורות חלקות בין האמור בשטר לחתימת העדים - הנשטר פסול.** אולם שורה אחת חלקה אפשר להותיר, כי קשה מאוד לעדים לדיק לקרב את חתימותיהם כל כך. אתם ידאי שואלים: אם כך, הנוכל יכתוב מה שהוא רוצה בשורה האחרונה, הקרובה לחתימת העדים? התשובה היא: בתקנתם חז"ל גם קבעו שאין להתייחס לשורה האחרונה.



מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת בבא בתרא, דף קס"ז

"תנו רבנן: ילמד התחתון מן העליון
באות אחת, אבל לא בשתי אותיות,
כגון חנן מחנני וענן מענני"

פלגיה - חצי
מיתרמי - מזדמן

הסבר: אם יש שטר או גט בו מחוקה אות אחת מהכתב התחתון, אפשר ללמוד מהי אותה אות על פי הכתב עליון. אבל אם יש יותר מאות אחת מחוקה, אי אפשר ללמוד אותה מהכתב למעלה.

מתולדותיו

חנן פורת

(תש"ד-תשע"ב, 1943-2011)

חנן פורת ז"ל נולד בכפר פינס וגדל בכפר עציון, ממנו פונה עם ילדי המקום במלחמת השחרור לפני נפילת הגוש. פורת היה ממחדישי ההתיישבות היהודית בגוש עציון, ממקימי גוש אמונים, איש חינוך וחבר כנסת. חנן למד בישיבות כפר הרא"ה, כרם ביבנה ומרכז הרב, הוסמך לרבנות, לימד בישיבת הקיבוץ הדתי בעין צורים והיה ממקימי ישיבת הר עציון. **חנן שירת בצנחנים והיה מכובשי ומשחררי העיר העתיקה במלחמת ששת הימים. לאחר המלחמה פעל לחידוש ההתיישבות היהודית בכפר עציון.** במלחמת יום הכיפורים נפצע קשה, ולאחר המלחמה היה ממקימי גוש אמונים וההתיישבות ביש"ע. חנן עסק רבות בחיבור בין ארץ ישראל ועם ישראל, וכתב ספרי הגות בנושאים אלה.



חבר הכנסת חנן פורת (במרכז) נושא דברים בטקס ליד הכותל המערבי בירושלים (GOLDSTEIN GIL, אוסף התצלומים הלאומי)

דף קס"ג: העיסוק בצרכי ציבור באמונה

פעמים רבות מוצאות בתלמוד הבבלי מִמְרוֹת וְהִלְכוֹת שֶׁנִּשְׁלְחוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּאִשֶּׁר הָיוּ תַלְמִידֵי הַחֲכָמִים בְּכָכֵל לומדים שְׁמוּעוֹת אֵלּוּ, פְּתָחוּ וְאָמְרוּ: **"שִׁלְחוּ מֵתָם" - שִׁלְחוּ מִשָּׁם, מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל**. בְּמִסְכַּת סְנֵהֲדְרִין נֶאֱמַר שֶׁבַעֵל כָּל הַשְּׁמוּעוֹת הֵלְלוּ הוּא רַבִּי אֱלֶעָזָר. בְּאַחַת הַשְּׁמוּעוֹת הֵלְלוּ אוֹמְרֵי רַבִּי אֱלֶעָזָר שֶׁטוֹב לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה בְּחִבּוּרָה, כִּי כְּאִשֶּׁר רַבִּים לומדים יחד מתבָּרְרִים הַדְּבָרִים הֵיטֵב. רַבִּי אֱלֶעָזָר קִיבֵּל עַל עֲצָמוֹ מִיָּדוּ שֶׁל פְּרָנָס - עָלָיו הוֹטֵל לַפְּרָנָס עֲנִיִּים מְכַסְפֵי צָדָקָה. בְּתַלְמוּד יְרוּשָׁלַּיִם מְסוּפָּר שֶׁפַּעַם אַחַת נודע לַרַבִּי אֱלֶעָזָר שֶׁאַחֲרֵי שֶׁהֶעֱנִים אֶכְלוּ וְשָׁתוּ מִסְעוּדָה שֶׁהוּא הָכִין עֲבוּרָם, הֵם חָרְפוּהוּ וְגִדְפוּהוּ. בְּמָקוֹם לְהִצְטָעַר הוּא שָׁמָּה, וְכָרְ אָמַר: עֲקִשְׁיוֹ אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאַקְבֵּל שָׂכָר טוֹב עַל פְּעֻלִּי, שָׁכָר בְּיָדִי אָדָם לֹא קִיבֵּלְתִּי שָׂכָר, אֲלָא חֲרוּפִים וְגִידוּפִים. הַתַּלְמוּד מְסַפֵּר זֹאת כְּדִי לְלַמֵּד **שֶׁאִם אָדָם עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה טוֹב וּבִתְמוּרָה הוּא מְקַבֵּל חֲרוּפִים וְגִידוּפִים, אֵל לֹא לְהִתְיַאֵשׁ, אֲלָא אֲדַרְבֵּה, כִּי מוֹבִטָּח לוֹ שָׂכָר גָּדוֹל יוֹתֵר**. כְּשֶׁנִּפְטָר רַבִּי יוֹחָנָן הוֹחֵלֵט לְמָנוֹת אֶת רַבִּי אֱלֶעָזָר לְמַלֵּא אֶת מְקוֹמוֹ בְּרֵאשׁוֹת יְשִׁיבַת טְבֶרְיָה, אוֹלָם הוּא זָכָה לְשִׁמְשׁ בְּתַפְקִיד זֶה תְּקוּפָה קְצָרָה בְּלִבָּד כִּי הוּא נִפְטָר חוֹדְשִׁים סְפוּרִים בְּלִבָּד אַחֲרֵי רַבִּי יוֹחָנָן.

דף קס"ד: לשון הרע

לַרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא, מְסֻדֵּר הַמִּשְׁנָה, הָיוּ כְּמָה בָּנִים תַלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּדֶרֶךְ זֶה מְבִיא הַתַּלְמוּד שְׁנֵי מַעֲשִׂים שֶׁאַרְעוּ עִם בְּנוֹ, רַבִּי שְׁמַעוֹן. פַּעַם אַחַת הוֹבֵא לִפְנֵי רַבִּי שְׁטֵר מְסִיִּם שֶׁרַבִּי חָשַׁב שֶׁהוּא נִכְתֵּב שְׁלֹא כְּהוֹגֵן. מְסִיבָה מְסִימָת חָשַׁב רַבִּי שֶׁבְּנוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּתַב שְׁטֵר זֶה וּלְפִיקָה הוּא הִכִּיט בּוֹ בְּכִנִּים זֻעֲפּוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא אֲנִי כָּתַבְתִּי אֶת הַשְּׁטֵר אֲלָא אָדָם הַמְכַוֵּנָה רַבִּי יְהוּדָה חִטָּא. **הִגִּיב רַבִּי וְאָמַר לוֹ: הִיזָרֵר לְהִתְרַחֵק מִלְּשׁוֹן הָרַע. רַבִּי הִתְכַּוֵּן לומר לוֹ: הִיָּה עֲלֶיךָ לומר שֶׁאַתָּה לֹא כָּתַבְתָּ, אֲךָ מִדּוּעַ הֵייתָ צָרִיךְ לְסַפֵּר לִי מִי כָּתַב אֶת הַשְּׁטֵר הַלְקִי?** פַּעַם אַחֲרָת יָשַׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן לִפְנֵי רַבִּי וְלָמַד בְּסִפְרֵי תַהֲלִילִים, הִכִּיט רַבִּי בְּסִפְרֵי וְשָׁכַח: כְּמָה יִשָּׁר הַכָּתֵב. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא אֲנִי כָּתַבְתִּיו, אֲלָא רַבִּי יְהוּדָה חִטָּא. לְמַרְבֵּה הַפֶּלֶא הִגִּיב רַבִּי וְאָמַר: **הִתְרַחֵק מִלְּשׁוֹן הָרַע! מִדּוּעַ? מִפְּנֵי שֶׁהוּא עֹלֵל לומר אֲגַב כִּי לְשׁוֹן הָרַע**. שָׁכַח, פַּעַמִּים רַבּוֹת כְּאִשֶּׁר מְשַׁבְּחִים מִיִּשְׁהוּ בְּיוֹתֵר, רִגְלִים לְהוֹסִיף אַחֵר כִּי: אֲמָנָם בְּדָכָר פְּלוּנִי וּפְלוּנִי הוּא אֵינוֹ מְשׁוֹבַח אוֹ אֵינוֹ נוֹהֵג כְּשׁוּרָה... לָכֵן אֵין אוֹמְרִים לְשַׁכְּחוֹ שֶׁל אָדָם אֲלָא בְּצוּרָה מְתוּנָה, אֲךָ אֵין מְפַלְיָגִים בְּשַׁכְּחוֹ יוֹתֵר מְדִי. עִם זֹאת, בְּכִפְנֵי אוֹהֲבָיו שֶׁל אָדָם מוֹתֵר לְשַׁכְּחוֹ הַרְבֵּה.

דף קס"ה: אֵבֶק לְשׁוֹן הָרַע

חֲז"ל בְּתַלְמוּד אָמְרוּ שֶׁיֵּשׁ אִיסוּר שֶׁכִּפְנֵי אָדָם אֵינָם נִיצוּלִים מִמֶּנּוּ בְּדֶרֶךְ כָּלִל: **אִיסוּר "אֵבֶק לְשׁוֹן הָרַע"**. **אֵבֶק לְשׁוֹן הָרַע הוּא סִיפּוּר שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָר מִתּוֹךְ כּוֹנֵה רָעָה, אוֹלָם עֹלֵל לְהִשְׁתַּמֵּעַ מִכֶּךָ כִּי פְלוּנִי הוּא**

עין | על המפה

עין צורים

עין צורים הוּא קִיבוּץ הַשִּׁיךְ לַתְּנוּעָת הַקִּיבוּץ הַדְתִּי, הַנִּמְצָא מִדְּרוֹם לַקְרִיית מִלְאכִי. בְּתַחֲלִית דְּרוֹם הוֹקֵם הַקִּיבוּץ כִּנְקוּדַת הַיִּאחֻזּוֹת בְּגוֹשׁ עֲצִיּוֹן, וְהוּא נִפֵּל יחד עִם שָׂאֵר יִיְשׁוּבֵי הַגּוֹשׁ בְּמַלְחַמַת הַשַּׁחֲרוּר. בִּשְׁנַת תש"ט (1949) הִקִּימוּ יוֹצְאֵי הַקִּיבוּץ אֶת הַיִּיְשׁוּב הַחֲדָשׁ בְּמִישׁוֹר הַחוּף הַדְּרוֹמִי, וְקִרְאוּ לוֹ עֵין צוּרִים כְּדִי לְהַנְצִיחַ אֶת הַקִּיבוּץ הַמְקוּרִי. **כֹּאשֶׁר חוֹדְשָׁה הַהִתְיַשְּׁבוּת בְּגוֹשׁ עֲצִיּוֹן אַחֲרֵי מַלְחַמַת שֶׁשֶׁת הַיָּמִים, הוֹקֵם בְּמָקוֹם הַיִּיְשׁוּב הַמְקוּרִי הַקִּיבוּץ רֹאשׁ צוּרִים**. קִיבוּץ עֵין צוּרִים הַחֲדָשׁ נִבְנָה בְּצוּרַת מְנוּרָה. תוֹשְׁבֵי הַתְּפִרְסוֹ בְּעִיקֵר מַחְקָלָאוֹת וּמִגִּידוֹל פְּרוֹת וְתִרְנַגוּלִים. בִּשְׁנוֹת ה-80 נִבְנוּ בִּשְׁטַח הַקִּיבוּץ שְׁנֵי מוֹסְדוֹת חִינוּךְ מְרִכְזִיִּים: יְשִׁיבַת הַקִּיבוּץ הַדְתִּי עֵין צוּרִים, וּמְרִכֵּז יַעֲקֹב הַרְצוֹג לְלִימוּדֵי יְהוּדוּת.



הכניסה לקיבוץ עין צורים
(Wikipedia, Avi1111)



תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

★ | מן ההיסטוריה

הלוויית חללי מלחמת העצמאות

בתאריך כ"ה חשוון תש"י (17.11.1949) נערכה בירושלים הלווייתם של 323 חללים שנפלו במלחמת העצמאות, ביניהם חללי גוש עציון. הארונות הובאו למקום ב-38 משאיות. טקס האשכבה נערך ברחבת בית הכנסת ישורון, ואחריו החלו המשאיות בנסיעה איטית להר הרצל. באותו היום פסקו העבודות והפעילות בירושלים, וקהל של כ-10,000 איש חלק כבוד לחללים בדרכם האחרונה. החללים נקברו בבית הקברות הצבאי בהר הרצל, כאשר בחלקה העליונה נקברו חללי גוש עציון – אנשי שיירת הל"ה, 168 מגיני הגוש ואנשי שיירת העשרה. הייתה זו ההלוויה הראשונה שנערכה בבית קברות זה. בשנים הבאות נערכו בו הלוויית נוספות של חיילים שנפלו במלחמת העצמאות.



המשאיות נושאות ארונות החללים ברחוב המלך גורג בירושלים (Wikipedia)



בעל מידה מגונה. הרשע"ם מביא דוגמא לכך: אדם המספר: ראו, בבית פלוני כל היום עולה עשן מן הארוכה. דברים אלה אינם לשון הרע, כרם, עלול להשתמע מכך כאילו בבית פלוני כל היום מבשלים אוכל ועושים סעודות ומסיבות, אחרת, מדוע עולה שם כל היום עשן התנור? אם כן, אפוא, רואים אנו **שלפעמים אפילו דיבורים תמימים עלולים להחשב אבק לשון הרע.** מוכן שקשה מאוד להיזהר מכך, אך החפץ חיים אומר שמי שמחליט להיזהר מכך ולשים לב מובטח לו, לדבריו, שיעלית.

דף קס"ז: הקרבן המטהר

מה עושה טמא כדי להיטהר? טובל במקוה. אולם יש טומאות שאין די בטבילה כדי להיטהר מהן לחלוטין, אלא זקוקים לפעולות נוספות. יש טמאים, למשל מצורע, שאפילו אחר שטבלו במקוה הם כבד אינם מטמאים מאכלים רגילים, ואפילו מותר להם לאכול תרומה. **אבל עד שהם יקריבו קרבן, אסור להם להיכנס לבית המקדש ולאכול קרבנות. טמאים אלה מכונים "מחוסרי כפרה", מפני שכדי להיטהר לחלוטין הם זקוקים להביא קרבן לכפרה.** ומה הדין אם מחוסר כפרה אומר: "לא אכפת לי להישאר טמא" - האם הוא חייב להביא קרבן? התשובה היא חיובית, מפני שהתורה חייבה אותו בקרבן והוא חייב להביאו בלי קשר לכך שהקרבן יטהר אותו לגמרי.

דף קס"ז: המוכס הרמאי

חז"ל אקרו עצה טובה: **אדם שעומד לחתום על ניר, לעולם לא יחתום בתחתית הניר אלא בראש הניר.** כדי להבין את סיבת הדבר הנה סיפור המופיע בתלמוד. פעם אחת הופיע בפני אבי מוכס - ממונה מטעם המלך לגבות מס. המוכס אמר לאבי: חפץ אני לפטור את תלמידי החכמים מן המס. כאשר יעבור תלמיד חכם ויבדו מכתב חתום בידי כבודו על גיליון ניר, אני אשמר את הגיליון ויכר אדע להשוות בין החתימות אבי הסכים, נטל דף ועמד לחתום בראש הדף, כעצת חז"ל ששמע מרבותיו. כאשר עמד אבי לחתום הוא הבחין שהמוכס מושך את הגיליון כדי שהחתימה תרשם בתחתית הדף. הבין אבי שאדם זה רמאי וכל רצונו היה לקחת את הניר החתום, לכתוב מעל החתימה דברים שונים ולהכריז שאבי אישר אותם, שהנה חתימתו מתנוססת בתחתית הגיליון. אמר אבי לרמאי: נכשלת - חז"ל כבר הקדימו אותך והזהירו אותנו מפני רמאים כמותך.





שאלת השבוע

התשובה לשאלה נמצאת בעלון זה

**א. מהו אֶבֶק לְשׁוֹן הָרֶעַ וּמְדוּעַ יֵשׁ
לְהִיזָהָר מִמֶּנּוּ?**

**ב. אילו תקנות תיקנו חז"ל לְמַנִּיעַת
שִׁקְרִים בְּשִׁטְרוֹת?**

את התשובה יש לשלוח במייל לכתובת:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה
בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד
הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף
הפייסבוק של התלמוד הישראלי.
*בפיקוח רואה חשבון

דבר תורה לשולחן שבת

כשבאים שליחי בלק לקרוא לבלעם לקלל את ישראל, הוא מסרב בתחילה ללכת איתם, ומסכים רק לאחר שה' מרשה לו לעשות זאת: **"וַיָּבֹא אֱלֹקִים אֶל בִּלְעָם לֵאמֹר לֹא אִם לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוֹם לֶךְ אִתָּם וְאֶךְ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה"**, אולם כשהוא יוצא לדרך כועס על כך ה' ושולח מלאך לעמוד בדרכו. **מְדוּעַ כּוֹעֵס עָלָיו ה', הֲלוֹא הוּא הֵרַשֶׁה לוֹ ללכת איתם?** מסביר הרמב"ן שבלעם לא אמר לשליחי בלק בדיוק את מה שאמר לו ה' – שמותר לו רק ללכת איתם, רק בתנאי שהוא יוכל לומר רק מה שה' יאפשר לו – **"וְאֶךְ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה"**. הם חשבו שה' מרשה לו לקלל את ישראל כפי שרצו. לכן שלח ה' את המלאך כדי להבהיר לו ולהם שבלעם אמנם יכול ללכת איתם, אבל לא יוכל לומר דבר בלי רצון ה'.

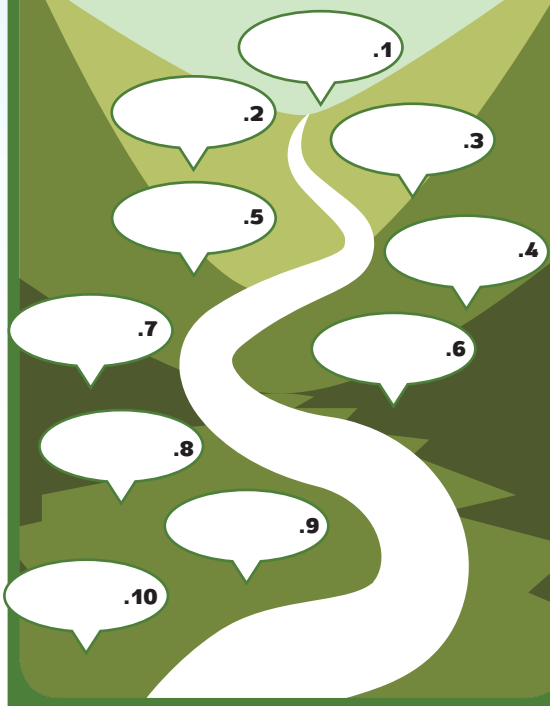
דמויות השנה בחמ"ד



ישיבת חברון עוברת לירושלים

בעיר חברון התקיימה ישיבה שבה למדו תלמידים שעלו לארץ מסלובודקה. במהלך פרעות תרפ"ט תקפו ערבים את יהודי חברון ורצחו את רוב תלמידי הישיבה. הרבנים והתלמידים שנשארו בחיים עברו לירושלים. אחרי שחרור חברון במלחמת ששת הימים, פנה הרב שלמה גורן לראש הישיבה הרב יחזקאל סרגא סרגא זצ"ל, והציע לו להחזיר את הישיבה לחברון. בתחילה נטה הרב סרגא להסכים, וביקש לבוא לראות את המקום. אולם בסופו של דבר העדיף להישאר בירושלים. הרב גורן, שהיה בעצמו תלמיד לשעבר בישיבת חברון, הבין את הקושי הגדול של הרב לשוב למקום בו התרחש האסון הנורא. ישיבת חברון נותרה אם כן בירושלים.

לפניכם התחנות השונות שעבר חנן פורת במהלך חייו. סדרו אותן בבקשה לפי הסדר שבו עבר בהן.



תעודת זהות - תלמוד ישראלי

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי וקהילתי, הבא להנגיש את התלמוד לעולמם של ילדים, נוער ומבוגרים.



הפרויקט כולל: שבועה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בכ-20 אלף עותקים, עלונים ייחודיים לחגים המופצים בכ-200 אלף עותקים, דף פייסבוק פעיל ובו יותר מ-20,000 חברים ו-60 סרטונים הממחיזים סוגיות יסוד תלמודיות בערוץ youtube. כל אלו הם בסיס למגוון רחב ועשיר של לימוד ופעילויות חינוכיות, חברתיות וקהילתיות בבית, בבית הספר ובקהילה ברחבי ישראל ובעולם, גם בשפה האנגלית והגרמנית.

תלמוד ישראלי. מחברים דורות - מפגישים עולמות

